

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Підприємці закликають уряд не руйнувати спрощену систему оподаткування

Представники малого і середнього бізнесу пропонують вдосконалити процедури запобігання зловживанням і збільшити ставки єдиного податку, але не змінювати процедури спрощеної системи оподаткування згідно з внесеними урядом доповненнями до закону про Державний бюджет. За результатами круглого столу "ПОРА поважати підприємців" влада ухвалила рішення, покликані виправити ситуацію. Утім, ці зміни можуть мати тимчасовий вплив, якщо найближчим часом не буде розроблено повноцінної політики щодо підприємництва

У четвер, 12 травня 2005 року, відбувся круглий стіл "ПОРА поважати підприємців". Його мета – організувати діалог представників влади, бізнесу та громадянського суспільства України щодо наслідків змін режиму оподаткування й регулювання малого та середнього бізнесу. Організатори круглого столу – Міжнародний центр перспективних досліджень і Громадянська кампанія "ПОРА" за підтримки Центру інституційного розвитку, Інституту конкурентного суспільства, Центру політико-правових реформ та Інституту громадянського суспільства. У засіданні взяли участь представники всіх зацікавлених сторін: представники регіональних і галузевих бізнес-асоціацій, підприємці, які працюють за спрощеною системою оподаткування, представники українського уряду, зокрема міністр фінансів України Віктор Пинзеник, перший заступник голови Державної податкової адміністрації України Микола Катеринчук, народні депутати України Володимир Бондаренко, Ксенія Ляпіна, Микола Оніщук, а також експерти провідних громадських організацій та аналітичних центрів України.

Увага учасників була зосереджена на аналізі змін до спрощеної системи оподаткування, яких вона зазнала внаслідок ухвалення Закону від 25.03.05 № 2505-IV "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України".

Законом передбачено такі зміни умов оподаткування малого та середнього бізнесу:

- юридичні особи – платники 10% податку мають реєструватися платниками податку на додану вартість;
- фізичні особи–підприємці втратили право користуватися спрощеною системою оподаткування на окремі види підприємницької діяльності;
- для окремих видів підприємницької діяльності фактично запроваджено подвійне оподаткування податком з доходів фізичних осіб.

У позиціях опонентів немає точок перетину

Обговорення серед представників зацікавлених сторін було побудовано навколо таких питань:

1. Які цілі змін, запроваджених останніми рішеннями влади у системі оподаткування і регулювання малого та середнього бізнесу?
2. Наскільки ефективно ці рішення сприяють досягненню задекларованих цілей?
3. Які проблеми виникли внаслідок ухвалення цих рішень?
4. Які альтернативні шляхи досягнення цих цілей?
5. Як подолати негативні наслідки ухвалення рішень?

Відбулося засідання Наглядової ради МЦПД

У вівторок, 17 травня, відбулося чергове засідання Наглядової ради МЦПД. Членам Наглядової ради було представлено звіт про діяльність МЦПД у 2004 році і викладено бачення експертами Центру поточної політичної та економічної ситуації, прогнозу її розвитку у 2005–2007 роках. Презентацію експертів МЦПД до засідання Наглядової ради можна завантажити з інтернет-бібліотеки МЦПД за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/library.html?4>.

Наглядова рада – вищий керівний орган МЦПД, який ухвалює рішення щодо стратегії і здійснює оцінку діяльності Центру. Двічі на рік Наглядова рада збирається на засідання, де розглядає звіт про діяльність МЦПД.

На круглому столі було представлено два різні бачення щодо цих питань: позиція підприємців, яких підтримують експерти й аналітики, та позиція фіскального блоку уряду. Як виявилось, вони практично не мають точок перетину.

Фіскальні органи вказують на численні зловживання

Віктор Пинзеник і Микола Катеринчук вичерпно і чітко пояснили безальтернативну логіку необхідності термінового збільшення податкових надходжень до Державного бюджету. Уряд вирішив досягти цього шляхом змін до деяких систем оподаткування, зокрема спрощеної. Водночас види та ставки податків залишилися без змін. Якби такі рішення не було прийнято, Україні загрожували б розбалансування Державного бюджету

та зумовлені цим гіперінфляція і девальвація гривні. Зміни до спрощеної системи оподаткування покликані передусім обмежити можливості для зловживання нею, яке, на думку міністра фінансів, дуже поширене. Результати першого кварталу цього року, які показують суттєве зростання доходів Державного бюджету порівняно з минулим роком, переконують міністра фінансів у правильності ухвалених рішень.

Бізнес готовий платити більше

Підприємці продемонстрували повне розуміння причин і цілей рішень, ухвалених урядом. Проте, на їхню думку, ці рішення стратегічно неправильні, оскільки їх обґрунтування лежить лише у сфері бюджетної та податкової політики, а фактори економічного розвитку не взято до уваги. У результаті, на думку підприємців, наслідки таких рішень вбивчі і для бізнесу, і для держави в цілому. Малий і середній бізнес, який є найбільш законослухняним щодо сплати податків за спрощеною системою, змушений нині припинити свою діяльність, йти у "тінь" або знаходити інші способи для уникнення збільшеного тиску: реєструвати бізнес на родичів, формально змінювати види діяльності, зміст договорів тощо. Внаслідок цього доходи Державного бюджету зменшуватимуться, і вже результати другого кварталу будуть набагато гіршими за результати першого.

Підприємці погоджуються з необхідністю поступово вдосконалювати спрощену систему оподаткування. Що більше, вони виступили з нечуваною пропозицією про підвищення ставок єдиного податку, щоб зробити їх соціально справедливими. Головна вимога підприємців – фіскальна та податкова політика мають слугувати розвитку економіки і підприємництва, а не навпаки.

Справді, система спрощеного оподаткування потребує реформування, бо вона не узгоджена із системою соціального захисту. Її часто використовують для "відмивання" коштів через фіктивні послуги та мінімізації податкових зобов'язань особами, діяльність яких по суті не є підприємницькою.

Щоб не знищувати легальне підприємництво змінами до бюджету,

уряду запропоновано ініціювати серію громадських слухань з проблем спрощеної системи оподаткування, на основі результатів цих слухань допрацювати проект Закону "Про спрощену систему оподаткування" та провести його через парламент до 1 липня 2005 року. Інші рекомендації підприємців – збільшення верхньої межі єдиного податку для підприємців – фізичних осіб і запровадження диференціації ставок єдиного податку залежно від виручки. Щодо юридичних осіб, підприємці вважають за доцільне збільшити межу виручки, яка дає дозвіл на використання спрощеної системи оподаткування та звільнення платників єдиного 10% податку від обов'язкової реєстрації платником ПДВ.

В Україні відсутня економічна політика

Підприємці продемонстрували стратегічне бачення розвитку економіки України, якого не було видно у представників влади. Саме на цьому питанні дуже гостро відчувалася відсутність на круглому столі позиції уряду щодо економічного розвитку, яку очікували почути від міністра економіки Сергія Терехіна. Адже у дискусії щодо балансу двох природно протилежних інтересів економічного розвитку та наповнення державного бюджету повинні були формуватися рішення щодо змін до бюджету–2005. Натомість існують односторонні, виключно фіскальні рішення. Це свідчить про відсутність в уряді функції, яка полягає у виробленні стратегії, політики чи просто позиції щодо розвитку реального сектору, підприємництва та інвестицій. Відсутність цієї роботи унеможливає порозуміння між підприємцями та урядом у принципових питаннях податкової політики.

Влада зреагувала миттєво

16 травня, за чотири дні після проведення конференції, прес-служба Президента повідомила про доручення Віктора Ющенка Кабінету Міністрів вжити заходи для лібералізації підприємницької діяльності і надання державної підтримки підприємству. Зокрема Кабінету Міністрів доручено подбати про:

- заходи для ухвалення законів про спрощену систему оподаткування суб'єктів малого підприємництва;

- об'єднання фондів соціального страхування й уніфікації їхніх процедур, а також про внесення змін до Закону "Про податок на додану вартість" щодо вдосконалення порядку адміністрування цього податку;
- збільшення обсягів фінансування заходів щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва у бюджеті 2006 року;
- впровадження механізму публічного контролю над виконанням Указу Президента "Про лібералізацію підприємницької діяльності і державну підтримку підприємництва".

17 травня Юлія Тимошенко заявила, що порушуватиме кадрове питання стосовно голови Державного комітету з питань регуляторної політики і підприємництва Андрія Дашкевича. Тимошенко зазначила, що нині практично не працює робоча група з представників уряду та малого і середнього бізнесу для вивчення питання щодо спрощеної системи оподаткування. Прем'єр також розкритикувала роботу в цьому напрямі першого віце-прем'єр-міністра України Анатолія Кінаха і зняла з нього доручення опікуватися нею, поклавши відповідальність на народного депутата Ксенію Ляпіню.

Питання політики щодо підприємництва залишається відкритим

Організатори круглого столу досягли успіху. Утім, цей успіх короткостроковий. Проблема відсутності в Україні чітко сформульованої публічної стратегії щодо підприємництва залишається. За її відсутності уряд ризикує опинитися у ситуації, коли йому доведеться щодня прислуховуватися до порад щораз нових незадоволених груп інтересів, скасовуючи попередні рішення. ■

Одним з інструментів реалізації стратегії МЦПД щодо запровадження в Україні публічної політики є організація суспільного діалогу з гострих питань державної політики. За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до Ігоря Шевлякова за телефоном (044) 236-4477 та електронною поштою: ishevliakov@icps.kiev.ua.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua)
Телефон: (044) 236-4477.

Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.

Міжнародний центр перспективних досліджень – незалежна дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу ухвалення політичних рішень в Україні.

Директор Центру Віра Нанівська.

Адреса: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050.

Телефон: (044) 236-4377, 236-4477. Факс: (044) 236-4668

Web: <http://www.icps.kiev.ua/>